

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Bethlen Margit*
Cím: *Séta az átrendezett Nemzeti Muzeumban*
Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp.

(Hely)

1937. XI. 21.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Idő

'1937'

Személy

Helyszám

Séta az átrendezett Nemzeti Muzeumban

Néhány hónappal ezelőtt rendezték át a Nemzeti Muzeumot. Zichy István, a muzeum igazgatója, nagyon kedvesen már többször meghívott, hogy tekintsem meg alkotását, de jött a nyár, az uszás, az elutazás, egyszóval, talán mivel oly közel lakom a muzeumhoz, hogy csak néhány lépés és ott lehetek, egyik napról a másikra halasztottam a látogatást. Végre megkaptam azt a kis lehetőszerű végső lökést, melyre annyszor szükségünk van, hogy valamit, amit régóta szeretnénk megcselekedni, meg is tegyünk. Közös villásreggelin véletlenül meghallottam, hogy *Lacretelle* francia író, aki irodalmi felolvasás céljából néhány napot tölt Budapesten, találkát beszél meg Zichyvel, a muzeumot megtekintendő. Azonnal bekapcsolódtam a tervbe és tizenegykor ott voltam az előcsarnokban. A francia házaspár kissé megelőzött és már túl voltak az órnak fenntartott részen, így csak keresztülszaladtam ezen, hogy utolérjem őket. Ezért beszámolómban a magyarok bejövetele utáni részre kell szorítoknom, mely nyolc hatalmas teremben van összegyűjtve. Oly meglepően érdekes és szemléltetően vannak csoportosítva az egyes korok, hogy miután a franciákkal és Zichyvel végignéztük az egészet s ők eltávoztak, én még ottmaradtam és most már tüzetesebben áttanulmányoztam a magyar részt, Bárány Istvánné, a híres uszójaink feleségének, dr. Oberschall Magda régésztanárnak szakavatott vezetésével.

Az alapelv, amelyből az átrendezésnél kiindultak, az volt, hogy egyesítsék az Iparművészeti Muzeum anyagát az ittenivel, tehát mindazt, ami akár magyarországi munka, akár itt találtatott, sőt azt is, ami magyar történeti vonatkozású idegen országban készült régiség. Természetesen mindennek csakis a legjavát, a többi vidéken helyezték el.

Sok muzeumot láttam már, de ilyen művészien elrendezettet alig. Az első és legfőbb, ami szembeötlik az, hogy nincs semmi zsufoltság. Majdnem úgy hat, mint valami nagyon előkelő kastély, amely még nincs teljesen berendezve, amennyiben az ülőbutorok hiányoznak. Máskülönbén igen lakályos. A falak mentén egyes vitrinek, bennük szép, vagy érdekes tárgyak. Zsigmond király halotti koronája — külön a koporsó

számára készítették —, a Szent Korona ládájának kék email veretei, Könyves Kálmán sirjának arany ékszerrei és még sok egyéb. Egy külön állványon Konstantinos Monomachos koronájának legfinomabb munkával készült email részeti. A másik sarokban szabadon áll egy életnagyságú aranyfej, melyben Szent László ereklyéit őrizték; egy üveglappal fedett asztalon pedig egy kis bronz Krisztust fedeztem fel, melynek fenyegetőleg, szinte harciasan szétárt karjai és konok elszántságban lehuzott szája fennen hirdeti, hogy őt, bár hitben keresztény, de természetben még mindenestire pogány ősrünk készíthette.

Nagyon érdekesek ugyane teremben — XI—XV. századbeli tárgyak — a fennmaradt templomi edények: csupa állat-alakból, ló, kutya, centaur, sőt perza behatású nőfejés oroszlanból öntötték akkortájt a szentelt vizet. A magyarok átvették a régi vallás külső formáit az új vallásba; sokezer esztendőn át áldoztak istenüknek ló- és egyéb állatáldozatot. Ugylátszik, nem bírták elhinni, hogy az új Isten ne fogadná szívesen azt, amit a régiek oly nagyon megbecsültek.

A másik teremben XV—XVI. századbeli himzett bársony miseruhák a falon, faragott fa-stallum erdélyi szőnyegekkel a térdeplő előtt. A régi szőnyegkereskedelem mind Erdélyen át ment, a vámot természetben szedték és nagyjából a templomokat díszítették velük. Most is sok helyt látni, különösen Brassó vidékén, igen értékes régi szőnyeget a templomokban. Ebben a teremben igen sok a gótikus ékszer. Érdekes, hogy ezek nagyjából átadások révén kerültek ide. Török, német, kuruc, labanc, vajjon ki elől mentették őket a föld alá? Középen, egészen egyedül, magányosan, olyan egyenesen, sudáran és tökéletesen, mint valami gótikus arany csodavilág, áll a szendrői templomból elhozott XV-ik századbeli monstrancia. Valószínűleg örül, hogy ilyen nagyon megbecsülük. De talán nem is örül. Természetesnek találja. Igaza is van.

F. két terem között van egy, ahol minden templomi: kégszerek, házi oltár, stallum, miseruhák, csak a faragott és festett bártfai könyvtár világi. A XV-ik század elejéről való.

mint némely mostani parasztviselet. Vajjon négyszáz esztendő mulva hosszú vagy rövid szoknyát, elől avagy hátul kivágott ruhát fog az akkori alsó néposztály viselni? Félek, hogy nehéz lesz számukra a döntés, oly hirtelenséggel változnak a mostani divatok.

A hatodik terem kincsekkel van teli. Ez már a XVII. század. A Rákócziaktól örökölt Erdődy-kincsek egész vitrint töltenek meg. Csupa óriási aranyserleg, „arany marha” — így hívták ezeket akkortájt. Különböző mágnáscsaládok cimerei díszítik őket. Rengeteg itt a régi, többnyire Erdélyben készült ékszer, násfák, nyakláncok, boglárók, rezgő tük, színes email, drágakövekkel vegyest. Sok a habán fayence is és egy óriási, négyszögletű, fehér-kék kályha, mely csodálatosképpen egészen épen maradt meg.

A hetedik teremben Rákóczi ülő-garnitúrája, gyönyörű gobelin munkával behuzva. Azonkívül néhány igazán remek korabeli szekrény (irigykedve néztem őket) és az egyik sarokban faragott és festett farkosszék, melyről az a monda járja, hogy Rákóczi Rodostóban maga faragta volna. Alig hinném, olyan remekül van csinálva. Egyházi kincsek egész garma-dával, többek között a trencsényi piarista zárda kincsei, aztán rengeteg augsburgi serleg, magyar motívumú ékszerek és sok hollcsi és tatai fayence és üveg.

Az utolsó az erdélyi terem. Mingyárt a bejárat előtt áll Brandenburgi Katalin egyik díszruhája. Rop-pant kicsi, vékony nő lehetett, olyan, akit a szél is elfúj, de kicsi kezeivel hihetetlen gyorsan tudta szórni a pénzt. Az egész óriási vagonból, melyet férje, Bethlen Gábor halála után örökölt, ugyszólván alig maradt valami utána. Szerette a szépet, erről az az apró, emailozott clavecin is tanuskodik, mely ugys mint varrólada ugyane szobában áll. Felfedeztem Bethlen Kata ezüst tányérját és kelengyeladóját és Lorántffy Zsuzsanna faliszőnyegét, melybe saját és Erdély címere van belehímézve. A férjéét, Rákóczi Györgyét, valamilyen okból mellőzte. Igaz, hogy akkoriban az asszony rendszerint megtartotta saját, leánykori nevét akkor is, amikor férjhezment és többnyire azon emlí-tették. Ez a régi szokás leánykoromban még meglehe-tősen divott Erdélyben. En szeretem. Azok vagyunk, aminek születünk, a többi csak véletlen. Igaz, hogy nekém mindegy lehet, mert így is, úgy is Bethlen ma-radok. Nagyon szépek még az arany-ezüst övek, kar-dok, ékszerek és néhány régi szőnyeg meg bufordarab.

A negyedik terem a díszfegyverek tárháza. Legjobban tetszett nekem a három elefántcsont-nyereg, csupa faragott alakkal borítva. Mindegyiken ott van Szent György, a lovasok patrónusa. Szép a Teleki-hagyatékból megvett sodronyzománcnyereg is. II. Lajos gyermekkori páncélja, tizennégy esztendő korából is érdekes. Az ötödik teremben is van egy díszruhája, ugyszintén feleségének, Máriának is. Nagyon szép mind a kettő. Ez egyáltalában nagyon szép terem, a reneszansz idejéből való itt minden, a nyirbátori faragott stallumok, melyek a Báthory-család külön templomából valók, a brüsszeli gobelin, melyet egy püspök hozott ide a XVI. század elején, vegyesen a török befolyásra valló készítményekkel, ezüst tálkák — gyönyörűek —, kályhacsempék, bronzok. Még: valami nagyon érdekes van a falakon: Illésházy Gáspár és neje, Thurzó Ilona képei a ravatalon. Ez szokás volt a Felvidéken. Kissé „macabre“ képek, nem szeretném a hálószobámba akasztani őket, de mindenestre igen érdekesek nép- és korrajzi szempontból. Különös, hogy Thurzó Ilona öltözéke pontosan olyan,

A folyosón, melyen át a kijáráshoz érünk, egymás mellett csupa páncél áll. Az egyikről azt mesélte kísérem, hogy Pozsony városa ajándékozta Mária Teréziának, mint Attila volt páncélját. Nem tudom, a nagy királynő mennyire volt régész, de hogy Pozsony városatyái nem voltak azok, az kétséget nem szenved. Ebben megegyeztünk és vidáman s azzal az elhatározással bucsuztam kedves kíséremtől, hogy ezentul gyakrabban fogom ezt az igazán érdekes helyet fel-

Bethlen Margit.